

แนวปฏิบัติในการจับหรือคั่น

**การจับต้องมีหมายจับ
แจ้งให้ผู้ถูกจับทราบ
และอ่านให้ฟัง**

โดยมีข้อยกเว้น 4 ประการ
ดังนี้

1

กระทำความผิดซึ่งหน้า

พบการกระทำความผิดซึ่งหน้า เห็นผู้นั้น
กำลังกระทำความผิด

2

พบผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิด

พบบุคคลควรสงสัยว่าจะก่อเหตุร้ายแก่บุคคล
หรือทรัพย์สินผู้อื่น ซึ่งมีอาวุธ/เครื่องมือ

3

บุคคลจะหลบหนี ยุ่งเหยิง

พยานหลักฐาน มีความจำเป็น
เร่งด่วนออกหมายจับไม่ทัน

4

**จับบุคคลที่จะหนีหรือหลบหนี
ระหว่างได้รับการประกันตัว**

แนวปฏิบัติในการค้น

การค้นต้องมีหมายศาลก่อนการค้นต้องอ่านและแสดงหมายค้น

โดยมีข้อยกเว้น 6 ประการดังนี้

1

เมื่อมีเหตุร้าย
หรือเสียงร้องให้ช่วย

4

เมื่อมีพยานหลักฐานว่ามีสิ่งของ
ผิดกฎหมายหรือได้มา
ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย

2

เมื่อพบการกระทำ
ความผิดซึ่งหน้า

5

เมื่อผู้ที่จะต้องถูกจับ
เป็นเจ้าบ้าน

3

เมื่อมีผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า
หลบหนีหรือซ่อนตัว

6

ห้ามมิให้ค้นในที่สาธารณะ
เว้นแต่มีเหตุสงสัยว่ามีสิ่งของ
เพื่อใช้กระทำความผิด
หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกภาพและเสียง ในขณะจับและควบคุมตัว

ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ.2565

1 บริหารจัดการอุปกรณ์กล้องบันทึกภาพและเสียง

ให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน ป้องกันปราบปราม จราจร
หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่จับ และควบคุมตัวเป็นหลักก่อน หากมีจำนวน
ไม่เพียงพอ ให้จัดให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เข้าเวรปฏิบัติหน้าที่เป็นลำดับ
แรก

2 บันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง

โดยใช้เครื่องบันทึกภาพ และเสียงที่เป็นอุปกรณ์ของหน่วย
หรือในกรณีจำเป็นอาจใช้อุปกรณ์อื่นบันทึกได้ เว้นแต่
มีเหตุสุดวิสัย* ให้บันทึกเหตุนั้นไว้ในบันทึกการควบคุมตัวฯ

3 การแจ้งการควบคุมตัว

ไปยังพนักงานอัยการ และนายอำเภอท้องที่ที่มีการจับกุม
หรือ พอ.สำนักงานสอบสวนและนิติการฯ โดยให้ประสาน
ไปยังศูนย์รับแจ้งของสำนักงานอัยการสูงสุด อัยการจังหวัด
และกรมการปกครอง พร้อมจัดทำสารบบคุมการแจ้ง

4 การจัดเก็บบันทึกข้อมูลภาพและเสียง

จัดเก็บลงในเครื่องบันทึกของหน่วย โดยให้ปรากฏรายละเอียด
ชื่อ - สกุล ของผู้ถูกจับ พร้อมรายละเอียดในบันทึกประจำวัน

5 ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียง

จัดเก็บรักษาข้อมูลจนกว่าคดีถึงที่สุด หรือขาดอายุความ แต่หากกระเบียด
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคล
สูญหาย ที่จะกำหนดต่อไปกำหนดไว้อย่างใด ให้ดำเนินการตามนั้น

พลตำรวจเอก ต่อศักดิ์ สุขวิมล
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

สแกน QR CODE
ดาวน์โหลด
เอกสารแจ้งแบบหนังสือทำจับ

อำนาจในการจับ ของตำรวจ

อำนาจในการค้น ของตำรวจ

สถานที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจค้น แบ่งได้ 2 กรณี

1. ที่สาธารณะสถาน

หมายความว่า สถานที่ต่างๆซึ่งประชาชน
มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

หลักการค้น

โดยหลัก : ไม่ต้องมีหมายค้น

แต่ต้องมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด

ไม่ต้องมี
หมายค้น

2. ที่รโหฐาน

หมายความว่า สถานที่ใดๆซึ่งประชาชน
ไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้หรือ
ที่ส่วนตัวอันแสดงถึงเจตนาหวงกัน
ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่

หลักการค้น

โดยหลัก : ต้องมีหมายค้น

ข้อยกเว้น : กรณีกฎหมายกำหนดให้ค้นโดย
ไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้

ต้องมี
หมายค้น

การค้นในสาธารณสถาน

และต้องมีเหตุผลการค้น

บุคคลทั่วไป

1. เหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในครอบครอง เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือ
2. ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ
3. มีไว้เป็นความผิด (ม.93)

ผู้ถูกจับ

เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัว
ผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัว
ผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่างๆ
ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้(ม.85)

การค้นในทีรโหฐาน

และต้องมีหมายค้น

การออกหมายค้น

ผู้มีอำนาจออกหมายค้นคือ ศาล
วัตถุประสงค์

- 1) การค้นเพื่อพบและยึดสิ่งของ
- 2) การค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคล
- 3) การค้นเพื่อจับกุมผู้มีหมายจับ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69

ข้อปฏิบัติในการตรวจค้น ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตาม ป.วิ.อาญา

เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจได้รับทราบข้อมูลไม่ว่าจากการแจ้งเหตุของตัวผู้เสียหายเอง หรือบุคคลอื่น หรือได้ข้อมูลจากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องจนได้ความชัดเจนว่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หากสถานที่ดังกล่าวเป็นที่รโหฐาน การที่เจ้าพนักงานตำรวจจะเข้าไปตรวจค้นนั้น จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการดำเนินคดี เพื่อให้ศาลออกหมายค้น เว้นแต่กรณีเข้าข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๙๒

เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจได้รับหมายค้นจากศาลแล้ว
ผู้มีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการตามหมายค้น คือ
เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้น หรือผู้รักษาการแทน
ซึ่งจะต้องเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ
ที่มียศตั้งแต่ ร้อยตำรวจตรี ขึ้นไปเท่านั้น

1) เจ้าพนักงานตำรวจที่จะทำการตรวจค้นต้องแสดงหมายค้น
ต่อผู้ครอบครองสถานที่ เว้นแต่เป็นการฉ้อฉลโดยไม่มีหมายค้น และ
ต้องแสดงตนและตำแหน่ง นอกจากนี้จะต้องแต่งเครื่องแบบ เว้นแต่มีเหตุ
จำเป็นหรือเป็นเจ้าพนักงานตำรวจที่มีตำแหน่งตั้งแต่
ผู้กำกับการขึ้นไปจะไม่แต่งเครื่องแบบก็ได้ แต่ต้องแจ้งยศ ชื่อ ตำแหน่ง
พร้อมทั้งแสดงบัตรประจำตัวให้เจ้าบ้านหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นทราบ
(มาตรา 97 และคำสั่ง ตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.1.4)

2) ก่อนลงมือตรวจค้นให้เจ้าพนักงานตำรวจที่จะทำหน้าที่ในการตรวจค้น
แสดงความบริสุทธิ์ เช่น การแสดงสิ่งของที่มีอยู่ในตัว หรือให้ตรวจดูเครื่อง
มืออุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจค้น เป็นต้น จนเป็นที่พอใจกับเจ้าบ้านหรือผู้
ครอบครองสถานที่นั้นแล้วจึงลงมือตรวจค้นต่อหน้าเจ้าบ้านหรือผู้ครอบ
ครองสถานที่นั้น หรือถ้าหากบุคคลเหล่านั้นไม่ได้ หรือสถานที่นั้นไม่มีผู้โดย
อยู่ ก็ให้ตรวจค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจได้
ขอร้องมาเป็นพยาน (มาตรา 102 และคำสั่ง ตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.4.2)

3) หากเป็นการฉ้อฉลที่ผู้ครอบครองสถานที่นั้นของผู้นั้นหาหรือจำเลย ซึ่งถูก
ควบคุมหรือขังอยู่ให้ทำต่อหน้าบุคคลอื่น ถ้าบุคคลนั้นไม่คิดใจหรือไม่
สามารถมากำกับ จะตั้งผู้แทนหรือพยานมากำกับก็ได้ถ้าผู้แทนหรือพยาน
ไม่มี ให้ตรวจค้นต่อหน้าบุคคลในครอบครัวหรือต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อย
สองคนซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจได้ขอร้องมาเป็นพยาน (มาตรา 94 และคำสั่ง
ตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.4.3)

4) ในการตรวจค้นที่รโหฐานให้เจ้าพนักงานตำรวจส่งเจ้าของหรือคนที่อยู่ในนั้น
หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะตรวจค้นยอมให้เข้าไปโดยมีหวงห้าม อีกทั้งให้ความ
สะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตรวจค้นนั้น ถ้าบุคคลดังกล่าว
ไม่ยอมให้เข้าไป ให้เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งแจ้งเหตุความจำเป็นก่อนเข้าได้
ยินยอมอีก เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจใช้กำลังเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะต้อง
เปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่น ๆ
ให้ทำได้แต่จะทำให้เสียหายเกินกว่าความจำเป็นไม่ได้ เจ้าพนักงานตำรวจ
ผู้ทำการค้น ต้องพยายามมิให้มีการเสียหายและจะจัดการจ่ายค่าที่จะทำได้
นอกจากนี้ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้นหรือจะถูกค้นนั้น
จะขัดขวางจึงกับการค้นไว้เลย เจ้าพนักงานตำรวจผู้ค้นมีอำนาจเอาตัวผู้นั้น
ควบคุมไว้หรือให้อยู่ในความดูแลในขณะทำการค้นเท่าที่จำเป็น (มาตรา 100)
(มาตรา 91, 99, 100 และตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.4.4)

5) ในการตรวจค้นต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก
เว้นแต่เป็นการฉ้อฉลต่อเนื่อง หรือเป็นการฉ้อฉลอย่างนั้น การค้นโดย
อาศัยกฎหมายพิเศษที่อนุญาตให้ค้นได้หรือการค้นเพื่อจับผู้ร้าย ผู้ร้าย
เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับประธานศาลฎีกาแล้ว เช่นนี้
จึงสามารถค้นในเวลากลางคืนได้ ในการตรวจค้นต้องกระทำด้วยความ
ระมัดระวัง และพยายามหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความเสียหาย เว้นแต่มีเหตุจำเป็น
ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (มาตรา 99 และคำสั่ง ตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.4.5)

6) สิ่งของใดที่ผิดได้ ต้องให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลใน
ครอบครัวผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทน หรือพยาน แล้วแต่กรณี ดูเพื่อรับรองว่า
ถูกต้อง ถ้าบุคคลเหล่านั้นรับรองหรือไม่ยินยอมรับรองอย่างใดให้มีราย
ละเอียดปรากฏไว้ในบันทึกการตรวจค้น (มาตรา 102 วรรคท้าย
และคำสั่ง ตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.4.6)

7) เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นเสร็จสิ้นแล้วต้องบันทึกการตรวจค้น
โดยให้ปรากฏรายละเอียดการตรวจค้นและสิ่งของที่ตรวจค้น
โดยสิ่งของที่ตรวจค้นให้หรือรับรองผู้ต้องหาหรือผู้ต้องหา หรือให้ทำเครื่องหมาย
ไว้เป็นสำคัญ (มาตรา 103 วรรคแรก และคำสั่ง ตร. ที่ 419/2556 ข้อ 2.4.7)

8) บันทึกการตรวจค้นนั้นให้อ่านให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองสถานที่
บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทน หรือพยาน แล้วแต่กรณีฟังแล้ว
ให้บุคคลเหล่านั้น ลงลายมือชื่อรับรองไว้หากไม่ยินยอมให้บันทึกเหตุผลไว้
(มาตรา 103 วรรคท้าย และคำสั่ง ตร. ที่ 419/2566 ข้อ 2.4.8)

9) รายงานผลการปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานตำรวจที่ค้นโดยมีหมายค้น
ต้องรีบส่งบันทึกและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดมาไปยังศาลที่ออกหมายโดยเร็ว
แต่ต้องไม่เกิน 15 วันนับแต่วันจัดการตามหมาย (ข้อบังคับประธานศาลฎีกา
ว่าด้วยหลักแห่งวิธีพิจารณาความอาญาออกคำสั่งหรือหมายอาญา ข้อ 23)

คำแนะนำประชาชน

กรณีเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจนำหมายค้นมาที่บ้าน

เมื่อมีหมายค้นมาที่บ้าน อย่าเพิ่งมือคติดำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะถือเป็นการทำตามหน้าที่ หากมั่นใจว่าไม่ได้ทำอะไรผิด และเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจก็ควรทำตามหน้าที่โดยอำนวยความสะดวกในการตรวจค้น หรือตอบคำถามเพื่อคลายความสงสัยหรือแก้ไขความเข้าใจผิดต่างๆ แต่สิ่งสำคัญที่เจ้าของบ้านควรทำคือ ก่อนที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่นำกำลังเข้าตรวจค้น ควรซักถามที่มาที่ไปและขอดูหมายค้นให้เรียบร้อยก่อน รวมทั้งคอยประกบเมื่อเจ้าหน้าที่เข้าค้นบ้านด้วย

1. การค้นต้องอยู่ในช่วงเวลากลางวันและมีตำรวจยศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ควบคุมการค้น(สังเกตดาวจากหัวไหล่/บ่า)
2. ขอดูหมายค้น และตรวจรายละเอียดต่างๆ ในหมายค้น
3. สอบถามชื่อ ตำแหน่ง สังกัดของเจ้าหน้าที่ พร้อมจดรายละเอียด บุคลิกลักษณะเด่น และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้าตรวจค้น
4. อย่าปล่อยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นตามใจชอบ ให้คอยสอดส่องประกบดูแลอย่างใกล้ชิด และตรวจค้นไปที่ละห้อง
5. ถ่ายรูปเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้เพื่อเช็กการเป็นเจ้าหน้าที่จริง หรือเป็นหลักฐานว่ามีบุคคลนั้นเข้ามาตรวจค้น หากถ่ายวิดีโอขณะเจ้าหน้าที่เข้าตรวจค้นไว้ได้ก็ยิ่งดี
6. เมื่อการตรวจค้นสิ้นสุด ควรให้เจ้าหน้าที่ลงชื่อในบันทึกการค้นไว้เป็นหลักฐาน
7. หากมีข้าวของเสียหายจากการตรวจค้นโดยเจ้าหน้าที่ สามารถฟ้องทางแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายได้

การจับ

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

หลัก : พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

จะจับผู้ใดได้ ต้องมีหมายจับ

เว้นแต่ : เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้จับได้

โดยไม่ต้องมีหมายจับ

ราษฎร

หลัก : ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้

เว้นแต่ : เป็นกรณีที่กฎหมายให้กระทำได้

การจับกุมของตำรวจ ข้อยกเว้น "ไม่ต้องมีหมายจับ"

เหตุแห่งการออกหมายจับ

หลัก : จับได้ ต้องมีหมายจับหรือคำสั่งศาล (วิ.อาญา ม.57)
โดยมีเหตุออกหมายจับดังนี้

หมายจับ

มีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา

1. มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปีหรือ
2. มีเหตุอันควรเชื่อว่า
  - 2.1 จะหลบหนี
  - 2.2 จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
  - 2.3 ก่อเหตุอันตรายประการอื่น

บทสันนิษฐานว่า จะหลบหนี (ป.วิอาญา ม.66 ว.2)

1) ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

2) ไม่มาตามหมายเรียก หรือตามนัดโดย ไม่มีข้อแก้ตัว
อันสมควร